

Värmdö kyrka

Antikvarisk medverkan vid renovering av delar av bogårdsmuren, Värmdö kyrka, Värmdö socken, Värmdö kommun, Uppland

Lisa Sundström
Rapport 2011:43



Värmdö kyrka

Antikvarisk medverkan vid renovering av delar av bogårdsmuren, Värmdö kyrka, Värmdö socken, Värmdö kommun, Uppland

Bilder: Stockholms läns museum, Lisa Sundström, bild nr: lp20111009-
lp20111016

Lisa Sundström
Rapport 2011:43

Rapporten finns i PDF-format på adressen
www.stockholmslansmuseum.se



Sickla Industriväg 5B, 131 54 Nacka
Tel 08-586 194 00 Fax 08-32 32 72
Webb: stockholmslansmuseum.se

© Stockholms läns museum
Produktion: Stockholms läns museum

Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133

Nacka 2011

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	6
Administrativa uppgifter	6
Byggnadshistorik med relevans för ärendet.....	6
Utförda åtgärder.....	7
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder.....	11

Sammanfattning av utförda åtgärder

Arbetet har bestått i omläggning av bogårdsmurens sträckning norr om kyrkan den från västra stigluckan fram till nordöstra hörnet.

Administrativa uppgifter

Objekt: Värmdö kyrka

Socken: Värmdö

Kommun: Värmdö

Landskap: Uppland

Länsstyrelsens beslut: 433-06-91330, 433-10-14651, 433-19718-2011

Byggherre/beställare: Svenska kyrkan i Värmdö församling

Arbetshandling: Åtgärdsprogram med kostnadsbedömning, Kyrkogårdsmur, Värmdö kyrka, Bjerking 2006-07-01

Entreprenörer: SH Bygg

Antikvarisk kontrollant: Stockholms läns museum genom Lisa Sundström

Byggnadstid: mars-okt 2011

Antikvarisk slutbesiktning: 5 oktober 2011

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Kyrkogården kring Värmdö kyrka var i äldre tid mindre än idag och har troligen varit hägnad av stenmur sedan medeltiden. År 1876 vidgades kyrkogården åt öster. Den norra muren från nordvästra hörnet fram till kyrkans nordöstra hörn kan ligga i ursprungligt läge. Uppgifter om omläggningar av muren finns från flera tillfällen. År 1691 skall delar av muren murats med grästen i kalkbruk och täckts med tjärat spåntak. År 1730 lades 111 famnar av bogårdsmuren om med spånat brådtak. År 1778 omtalas att muren är täckt med jord och torv. Den västra stigluckan är uppförd 1708. En öppning i muren åt norr utan grindstolpar togs upp troligen omkring 1900-talets mitt. Under 1960-talet uppfördes en ekonomibygnad intill norra kyrkogårdsmurens västra del. Mellan byggnaden och kyrkogårdsmuren anordnades en gjuten gång.

Utförda åtgärder

Delar av muren hade rasat och på andra delar fanns rasrisk. För ett par år sedan lades raserad mur om på sträckan som nödatgård. De nu utförda arbetena med muren har utförts i delsträckor. Muren som på ställen är mer än en meter bred är en kallmurad skalmur.

Muren har lagts om samma sten och med utseende så lika som befintlig som möjligt. Komplettering med kilsten har gjorts.



Den första delsträckan som lades om utgjordes av kyrkogårdsmurens västra del norr om stigluckan.



Delsträckan i västra muren norr om stigluckan efter omläggning och täckning med sedummatta.

Efter önskemål från församlingen har muren täckts med sedummatta levererad av Veg Tech. Under sedummattan har lagts tätskikt. Åtgärden motiverades av att mattan skall förhindra att muren åter blir instabil.

Vid arbetena noterades att öppningen i norr lagts med söndriga gravvårdar. Delarna återlades i muren som tidigare. En ojämnhet i murens östligaste del mot öppningen kompletterades med sten för att få en mer jämn avslutning än tidigare.



Öppningen i kyrkogårdsmurens nordvästra del var delvis lagd med söndriga gravvårdar som återlades. Den kraftiga ojämnheten i muren vid öppningen justerades med kompletterande sten.



Öppningen efter omläggning.



Kyrkogårdsmuren har i nordväst tidigare gjutits fast i de nedre delarna mot ekonomibygnadens gång. Muren har justerats över de fastgjutna stenarna.



Kyrkogårdsmurens nordvästra sträckning efter omläggning.

I samband med arbetena ersattes de tidigare gjutna trapporna på kyrkogårdens nordöstra del med nya trappor av granit som försågs med smidda räcken.



Trappor på kyrkogårdens nordöstra del lades om med steg av granit.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Arbetena är mycket väl utförda och i enlighet med länsstyrelsens tillståndsbeslut.